

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 7Co/168/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5820200823
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Mária Kašíková
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2024:5820200823.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Márie Kašíkovej a členov senátu Mgr. Františka Dulačku a JUDr. Zuzany Krivdovej, v právnej veci žalobcov: 2/ A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX C. XXX, 3/ D. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom E. XXXX/X, XXX XX F., 4/ G. H. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XXXX/XX, XXX XX F., 5/ I. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XXXX/XX, XXX XX F., 6/ J. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom K. XXX/XX, XXX XX I., 7/ J. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. XX, XXX XX I., ČR, trvale bytom K. XXX/XX, XXX XX I., (žalobcovia v rade 2/, 3/, 4/, 5/, 6/ a 7/ aj ako právni nástupcovia po pôvodnom žalobcovi 1/ J. B., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXX, naposledy bytom C. XXX), všetci žalobcovia právne zastúpení: Mgr. Martin Antal, advokát, so sídlom K. X, M., proti žalovanému: KOOPERATIVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group, so sídlom Štefanovičova 4, Bratislava, IČO: 00 585 441, právne zastúpený: JUDr. Baltazár Mucska, advokát so sídlom N. XX, M., o náhradu nemajetkovej ujmy, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Námestovo č. k. 12C/19/2020-277 zo dňa 22. júna 2023, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. a uznesenie č. k. 12C/19/2020-250 zo dňa 31.5.2023 z r u š u j e .

Konanie o žalobe žalobcu J. B., nar. X.X.XXXX, zomrelom XX.X.XXXX, naposledy bytom C. XXX, na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 20.000,- Eur z a s t a v u j e .

Rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I., III. a IV. m e n í tak, že žalovaný je povinný zaplatiť titulom nemajetkovej ujmy žalobkyni v rade 2/ sumu 8.000,- Eur, žalobcovi v rade 3/ sumu 2.000,- Eur, žalobcovi v rade 4/ sumu 2.000,- Eur, žalobcovi v rade 5/ sumu 2.000,- Eur, žalobcovi v rade 6/ sumu 8.000,- Eur a žalobcovi v rade 7/ sumu 8.000,- Eur, a to všetko do 10 dní od právoplatnosti rozsudku.

Vo zvyšnej časti žalobu z a m i e t a .

Žalobcom v rade 2/ až 7/ p r i z n á v a voči žalovanému nárok na náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni v rade 2/ sumu 20.000,- Eur, žalobcovi v rade 3/ sumu 10.000,- Eur, žalobcovi v rade 4/ 15.000,- Eur, žalobcovi v rade 5/ sumu 10.000,- Eur, žalobcovi v rade 6/ sumu 20.000,- Eur a žalobkyni v rade 7/ sumu 20.000,- Eur, a to všetko do 10 dní od právoplatnosti rozsudku (I.). Ďalej vyslovil, že do dedičstva po J. B. patrí titulom náhrady nemajetkovej ujmy suma 20.000,- Eur, ktorú sumu je

žalovaný povinný zaplatiť do 10 dní od právoplatnosti rozsudku k rukám žalobkyne v rade 2/, ktorá je pre účel úhrady tohto priznaného nároku platobným miestom (II.). Vo zvyšnej časti žalobu zamietol (III.). Žalobcom v rade 2/ až 7/ priznal spoločne a nerozdielne voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. (IV.).

V priebehu konania zomrel žalobca v rade 1/ a z uznesenia Okresného súdu Ružomberok sp. zn. 2D/65/2022, Dnot375/2022 zo dňa 20.9.2022 bolo zistené, že jeho právnymi nástupcami sú žalobcovia v rade 2/ až 7/. Uznesením č. k. 12C/19/2020-250 zo dňa

31.5.2023 rozhodol o pokračovaní v konaní s týmito žalobcami ako právnymi nástupcami žalobcu v rade 1/. Podľa názoru súdu prvej inštancie § 15 Občianskeho zákonníka upravuje špecifickú situáciu, kedy došlo k zásahu do ochrany osobnosti zosnulého a zosnulý sa už v dôsledku svojej smrti nemôže proti takémuto zásahu brániť. Pre tieto prípady zákon špecificky definuje osoby, ktoré sú oprávnené sa domáhať ochrany osobnosti zosnulého. V súdenom prípade sa však sám žalobca 1/ začal ešte za svojho života domáhať ochrany svojej osobnosti, svoj nárok si riadne uplatnil v tomto konaní a nie je potrebné, aby tento nárok opäť uplatňovali osoby definované v § 15 Občianskeho zákonníka. Nič na situácii nemení ani to, že nárok ešte nebol súdmi právoplatne priznaný, podstatné je to, že nárok bol uplatnený. Zároveň prihliadnuc na charakter nároku je zrejmé, že zásah, ktorý utrpel každý zo žalobcov, je čisto osobnej povahy. Zásah do osobnostných práv žalobcu v rade 1/, t. j. najmä žiaľ nad smrťou dcéry, nezvyšuje úroveň žiaľu, ktorú prežívali/prežívajú žalobcovia v rade

2/, 3/, 4/ a 5/, nemožno preto príslušný podiel na náhrade nemajetkovej ujmy žalobcu

1/ zvyšovať náhradu nemajetkovej ujmy žalobcov 2/, 3/, 4/ a 5/. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, uplatnený žalobcom 1/, je v tomto konaní samostatným nedeliteľným nárokom, ktorý nezanikol smrťou žalobcu 1/.

Pokiaľ ide o pasívnu vecnú legitímáciu žalovaného, má za to, že pojem škoda používaný v Zákone č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu, spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o PZP“), je potrebné vykladať extenzívne v tom zmysle, že tento pojem zahŕňa aj nemajetkovú ujmu, ktorej náhrada patrí pozostalých po usmrtenej osobe z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv pozostalých, spočívajúci v zásahu do ich práva na nerušený súkromný a rodinný život. Eurokomfortným výkladom Zákona o PZP sledujúc účel ako aj text smernice Európskeho parlamentu a rady 2009/103/ES z 16.9.2009 o poistení zodpovednosti spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti dospel k názoru, že pre účely výkladu Zákona o PZP je potrebné nemajetkovú ujmu spočívajúci v zásahu do osobnostných práv pozostalých zahrnúť pod pojem škoda, tak ako ju má na mysli Zákon o PZP. Vychádzajúc z takto vymedzeného pojmu škoda boli žalobcovia v zmysle § 15 ods. 1 Zákona o PZP oprávnení uplatniť si svoj nárok na náhradu škody priamo proti žalovanému ako poisťovateľovi škodcu G. N., a to bez ohľadu na to, či si ju zároveň uplatnili voči G. N..

Z rozsudku Okresného súdu Námestovo č. k. 6T/135/2018-375 zo dňa 13.06.2019 ako aj priloženého spisu Okresného súdu Námestovo sp. zn. 6T/135/2018 bolo zistené, že dopravnú nehodu zaviniel výlučne G. N., a to svojou arogantnou, bezohľadnou rýchlou jazdou, nerešpektujúc obmedzenie rýchlosti v danom úseku cesty a zároveň aj nerešpektujúc vodorovné dopravné značenie, ktoré v danom úseku zakazuje predchádzanie. Zomrelá ako vodička osobného motorového vozidla Škoda Fabia nemohla vzniku kolízie zabrániť, na vozovke sa pohybovala zodpovedne, vozidlo viedla predpísanou rýchlou, na nehode nemala spoluzavinenie. G. N. len tri mesiace po tom, čo spôsobil dopravnú nehodu, pri ktorej zomrela O. A., bol účastný na dopravnej nehode, pri ktorej opätovne prekročil rýchlosť. Z výsluchov žalobcov vyplynulo, že G. N. sa za smrť O. A. žalobcom, ako jej najbližším osobám, nikdy neospravedlnil a neprejavil skutočnú ľútosť. G. N. na pojednávaní vo veci sp. zn. 6T/135/2018 dňa 13.06.2019 síce vyhlásil, že je vinný a v záverečnej reči uviedol, že je mu to nesmierne ľúto, uvedené vyhlásenie však v tomto konaní vyhodnocuje len ako účelové vyhlásenie za účelom dosiahnutia čo najnižšieho trestu. Uvedený názor má oporu okrem iného aj v tom, že obžalovaný vykonal takéto vyhlásenie len pre súd, nikdy nie adresujúc ho pozostalým, zároveň, že pokračoval vo svojom konaní, keď už o 3 mesiace bol opäť účastný dopravnej nehody, pri ktorej mu bola zistená vyššia ako povolená rýchlosť a odmietol niesť zodpovednosť za svoje konanie, keď neprijal nepodmienečný trest a požadoval len podmienečný trest spolu so zákazom činnosti, čo by bolo zjavne neadekvátne k následkom jeho konania ako aj miere a spôsobu jeho zavinenia.

Žalobcovia o dopravnej nehode O. A. sa dozvedeli bezprostredne po tom, čo k nej došlo a o jej úmrť v deň 6.3.2018, teda v deň jej smrti. O skutočnosti, kto pravdepodobne dopravnú nehodu spôsobil, sa tiež dozvedeli v tom istom čase, resp. v čase bezprostredne nasledujúcom. Žalobcovia v rade 6/ a 7/ si uplatnili náhradu škody v trestnom konaní pri výsluchu dňa 14.6.2018, pričom rozsudkom

Okresného súdu Námestovo sp. zn. 6T/135/2018 z 13.6.2019 boli odkázaní na uplatnenie si svojho nároku v civilnom procese. V zmysle uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/252/2021 premlčacia doba na uplatnenie náhrady nemajetkovej ujmy začína plynúť rok po poistnej udalosti. Zároveň právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je právom nemajetkovej povahy, ktoré sa premlčuje vo všeobecnej 3-ročnej premlčacej dobe. Premlčacia doba tak začala žalobcom plynúť jeden rok po tom, čo došlo k úmrtiu O. A., t. j. 6.3.2019 a žalobu podali 22.4.2020, t. j. pred uplynutím 3-ročnej premlčacej doby, ktorá by bola uplynula 6.3.2022.

Pri vyhodnocovaní skutkového stavu vychádzal z výpovede žalobcov v rade 3/ až 7/, ktoré vyhodnotil ako dôveryhodné, vzájomne do seba zapadajúce, nemožnosť vykonania dôkazu preukazujúceho komunikáciu zosnulej a žalobkyne v rade 7/ prostredníctvom aplikácie SKYPE, nevyhodnotil súd ako nepreukázanie tvrdených skutočností, a to aj z dôvodov, že v občianskoprávnom konaní nie je možné objektívne zabezpečiť tento dôkaz v primeranom čase a bez vynaloženia značných výdavkov. Výsluch žalobkyne v rade 2/ nebol vykonaný s poukazom na jej vysoký vek a zlý zdravotný stav.

Zásah do osobnostných práv spôsobený stratou blízkeho človeka sa prejavuje výhradne vo vnútornej psychickej sfére zasiahnutej osoby. Takéto vnútorné negatívne prežívanie pokiaľ neprerastie do lekárske diagnostikovateľných stavov, nie je objektívne zachytiteľné, a teda ani nijako kvantitatívne merateľné. Súd tak musí pri rozhodovaní o existencii nároku pozostalých a jeho výške rozhodovať s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, ktoré posudzuje z objektívneho hľadiska.

Vo vzťahu k žalobcom 1/ a 2/, ako rodičom nebohej bezpochyby došlo smrťou dcéry k výraznému zásahu do ich psychiky. Žalobcovia 1/ a 2/ a zosnulá síce nebývali v spoločnej domácnosti, ale zomrelá dcéra ich veľmi často navštevovala, niekedy u nich aj niekoľko dní prespávala. Neboli na seba vzájomne finančne odkázaní. Vzhľadom k vysokému veku žalobcov 1/ a 2/ a k tomu pridruženým zdravotným problémom im však nebohá poskytovala čiastočnú osobnú opateru a starostlivosť o ich domácnosť. Spomedzi všetkých detí žalobcov 1/ a 2/ (zomrelá, žalobca 3/, žalobca 4/, žalobca 5/) prejavovala o žalobcov 1/ a 2/ najvyššiu mieru záujmu a starostlivosti. Pre žalobkyňu 2/ bola v rámci rodiny aj najlepšou dôverníčkou. Bolo preukázané, že žalobkyňa 2/ dodnes nesie smrť dcéry veľmi ťažko, a to isté bolo možné povedať aj o žalobcovi 1/ do jeho smrti.

Žalobca 3/ a žalobca 5/ udržiavali v rámci ostatných žalobcov so zomrelou najmenej intenzívny kontakt. Vice versa neboli so zomrelou sestrou finančne ani nijak inak vzájomne odkázaní, každý býval vo vlastnej domácnosti. Udržiavali však primerané rodinné vzťahy vzájomnými stretnutiami, posedeniami a spoločnými aktivitami. Vzájomne si plne dôverovali a radili sa. Hoc už majú žalobca 3/ ako aj žalobca 5/ vlastné rodiny, je nepochybné, že smrť ich sestry zasiahla aj do ich životov a do životov ich rodín.

Žalobca 4/ udržiaval so zomrelou v rámci jej súrodencov najbližší a najintenzívnejší vzťah. Neboli so zomrelou sestrou a vice versa finančne ani nijak inak vzájomne odkázaní, každý býval vo vlastnej domácnosti. Osobne aj finančne jej pomáhal v čase jej rozvodu, mali spoločné aktivity, zomrelá aj so svojou rodinou chodievali na jeho chatu a nakoľko v tom čase už nemali životných partnerov, mali aj spoločné cestovateľské plány do budúcnosti, ktoré smrť O. A. prekazila. Vzhľadom k uvedenému, súd vyhodnotil zásah do osobnej sféry žalobcu 4/, oproti zásahom do osobných sfér ostatných dvoch bratov zosnulej (žalobcu 3/ a žalobcu 5/) ako závažnejší a preto mu priznal aj vyššiu náhradu nemajetkovej ujmy.

Žalobca 6/ bol spolu so žalobcami 1/ a 2/ v najbližšom osobnom kontakte s nebohú. Žalobca 6/ býval v bydlisku jeho nebohej matky. Pomáhal jej so zabezpečením bytu, jeho údržbou, kúpami áut a mnohými ďalšími životnými situáciami. Bol jej oporou pri jej zdravotných problémoch. Matka mu plne dôverovala. Mali spoločné záľuby - turistika, chov psov. So zomrelou matkou nebol a vice versa finančne ani nijak inak vzájomne odkázaný, každý z nich býval vo vlastnej domácnosti. Hoc žalobca 6/ je už dospelý a má vlastné deti, najmä v posledných rokoch pred smrťou jeho matky udržiavali spolu veľmi intenzívny vzťah. Žalobkyňa 7/ vzhľadom k svojmu bydlisku v H. nebola so zosnulou matkou v takom častom osobnom kontakte, ale niekoľko krát za týždeň boli v kontakte cez telekomunikačné prostriedky. Matku považovala za najbližšieho človeka v rámci jej rodiny, z ktorej pochádza. Smrť matky nepochybne zasiahla aj do života jej súčasnej rodiny a to o to viac, že žalobkyňa 7/ ako aj žalobca 6/ neutržujú s ich otcom riadny kontakt.

Odhliadnuc od závažnosti zásahu do osobnostných práv žalobcov konštatoval, že žiaden zo žalobcov nebol finančne odkázaný na nebohú O. A. a ani jeden zo žalobcov nezdieľal s nebohú spoločnú domácnosť. Vo vzťahu k osobnej starostlivosti boli na ňu čiastočne odkázaní žalobca v rade 1/ a žalobkyňa v rade 2/. Za zásah do osobnostných práv v tomto prípade nemožno vnímať len ako zásah do praktických záležitostí bežného života žalobcov, ale jeho súčasťou je aj zásah do ich psychickej pohody a životného šťastia, ako aj zásah do budúcich interakcií nebohej so žalobcami,

ktoré zásahy následne znižujú kvalitu života žalobcov. Smrteľnú nehodu spôsobil v plnej miere G. N. svojou nezodpovednou a arogantnou jazdou, nerešpektujúc pravidlá cestnej premávky, nemajúc rešpekt k životu iných účastníkov cestnej premávky. Škodca nikdy neprejavil skutočnú ľútosť nad svojím konaním. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy v jednotlivých typoch porušenia osobnostných práv je potrebné vnímať komplexne s prihliadnutím na celospoločensky akceptovateľnú hierarchiu chránených hodnôt, ako aj na okolnosti, za ktorých k zásahu do práv došlo. Komparoval aj nedávno rozhodovaciu prax Krajského súdu v Žiline ohľadom otázky náhrady nemajetkovej ujmy pre pozostalých v dôsledku smrti. V prípade dopravných nehôd je prax súdov nejednotná. Pri intenzívnejších vzťahoch s primárnou obeťou a značnom zásahu do práv pozostalého priznávajú súdy zväčša sumy v nižších 10-tisícoch Eur a pri menej intenzívnych vzťahoch s primárnou obeťou zväčša v jednotkách tisíc Eur. V rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 7Co/122/2022 priznal náhradu v dôsledku vyššej moci – útoku voľne žijúceho pôvodného druhu živočícha (medveďa hnedého) napriek rôznej intenzite vzťahu primárnej obeť a pozostalých, v tomto a spomínanom prípade však podľa názoru súdu nemožno úplne abstrahovať od posúdenia toho, či k smrti došlo v dôsledku vyššej moci alebo v dôsledku vedomého protiprávneho konania. Z objektívneho hľadiska je potrebné zohľadniť aj okolnosti, za ktorých k nej došlo. Súd musí vyhodnocovať zásahy do práv jednotlivca bez ohľadu na frekvenciu výskytu neželaného javu (cca. 230 mŕtvych/1 rok v dôsledku dopravných nehôd vs. 1 mŕtvu/cca 100 rokov v dôsledku napadnutia medveďa) a bez ohľadu na celospoločenskú príťažlivosť, resp. všednosť témy. Odhliadnuc od individuálneho posudzovania každého jedného súdeného prípadu je z hľadiska elementárnej spravodlivosti neudržateľné, pokiaľ súdy priznávajú za zásahy spočívajúce v ohováraní alebo šírení nepravd, za situácie, kedy takýto zásah nemá na ďalší profesijný život dotknutých osôb reálny dopad, nahradením majetkovej ujmy vo vyšších 10-tisícoch Eur, príp. aj nižších 100-tisícoch Eur a na druhej strane pri zásahu do práva hierarchicky najvyššieho, t. j. práva na život, prisudzujú neraz náhrady nemajetkovej ujmy v rozsahu nižších 10-tisíc Eur, ba až jednotiek tisíc Eur. Pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy zohľadnil závažnosť vzniknutej ujmy na strane žalobcov spočívajúcej v smrti blízkej osoby a s tým súvisiacim šokom, smútkom, pocitmi úzkosti, stratenými príležitosťami budúcich interakcií, a tiež stratou osoby poskytujúcej opateru a okolnosti, za ktorých k porušeniu práv došlo. Žalobu vo vzťahu k žalobcom v rade 3/ a 5/ čiastočne zamietol, s poukazom na to, že ich vzťah so zomrelou bol menšej intenzity ako u ostatných žalobcov. O trovách konania rozhodol s poukazom na § 255 ods. 1 CSP a z procesného hľadiska boli žalobcovia úspešnou stranou sporu a čiastočne neúspech žalobcu 3/ a 5/ nemožno považovať za úspech žalovaného. Nárok im bol priznaný, avšak jeho výška závisela výlučne od posúdenia súdu.

2. V zákonom stanovenej lehote proti rozsudku podal odvolanie žalovaný z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. d), f) a h) CSP. Zotrvál na všetkých svojich vyjadreniach, prezentovaných v doterajšom konaní. Odôvodnenie považuje za nepresvedčivé, kedy sa v ňom konajúci súd nedokázal vysporiadať so všetkými námietkami žalovaného, a to najmä s námietkou voči prededeniu nároku žalobcu v rade 1/, ďalej námietkou absencie základných predpokladov vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, nedostatočnom preukázaní citových väzieb, ako aj neprimeranej výšky primeraného nároku a nezohľadnenia iných foriem zadosťučinenia v zmysle civilných predpisov. Z vykonaného dokazovania vyplynuli dôvody na výraznejšie zníženie náhrady a konajúci súd sa skôr riadil svojoľnou úvahou na úkor právneho hodnotenia veci, čím zásadne narušil rovnosť strán. Nedostatočne sa vysporiadal s absenciou dokazovania citových väzieb medzi O. A. a žalobcami v rade 1/ a 2/ a uspokojil sa s predpokladom citových väzieb na základe stupňa príbuzenstva bez ich výsluchu. Samotný predpoklad existencie príbuzenského vzťahu nemôže tvoriť dostatočný podklad na priznanie finančnej náhrady nemajetkovej ujmy. Bolo nevyhnutné, aby súd skúmal, či žalobcovia v rade 1/ a 2/ vzhľadom na svoj vysoký vek si uvedomujú smrť nebohej a primerane týmto zisteniam určil výšku finančnej náhrady. Rovnako vo vzťahu k žalobkyni v rade 7/ neboli preukázané tvrdenia ohľadne ich kontaktu, keď táto predložila len zmazanú komunikáciu a správu od správcu aplikácie SKYPE, že predmetná komunikácia sa nedá obnoviť. Záznam o zmazanej komunikácii a informácia o nemožnosti obnoviť komunikáciu od správcu aplikácie preukazuje len neunesenie dôkazného bremena žalobcu v rade 7/. Náležite sa nevysporiadal s otázkou (ne)existencie príčinnej súvislosti medzi smrťou nebohej a protiprávnym konaním vodiča motorového vozidla, ktoré je povinne zmluvne poistené žalovaným. V konaní nebola preukázaná pasívna vecná legitímácia žalovaného, nakoľko nebola preukázaná zodpovednosť vodiča poisteného motorového vozidla. V rozpore s prezumpciou nevinu vychádzal z nepravoplatného rozsudku Okresného súdu Námestovo sp. zn. 6T/135/2018 z 13.6.2019 voči G. N., ktorým bol nepravoplatne odsúdený za prečin usmrtienia. Voči tomuto rozsudku však G. N. podal odvolanie, pričom následne bolo konanie zastavené. Vodič vozidla tak nebol súdom ani iným štátnym orgánom právoplatne uznaný za osobu

zodpovednú za spôsobenú ujmu. Konanie má tak zásadnú procesnú vadu, a to nedostatok pasívnej vecnej legitímácie. Pokiaľ ide o priznanie nároku nebohému žalobcovi v rade 1/ do dedičstva po ňom, konajúci súd priznal nárok na náhradu nemajetkovej ujmy osobe, ktorá nijakým spôsobom nepreukázala, že jej táto ujma vznikla a navyše súd toto výlučné osobnostné právo priznal po smrti osobe, ktorej malo patriť. Vzhľadom na charakter práva na náhradu nemajetkovej ujmy, ktoré má odzrkadľovať jedinečnosť a individuálnosť citových väzieb medzi žalobcom v rade 1/ a nebohrou, má za to, že toto právo zaniká momentom smrti žalobcu 1/. Vzhľadom na predmet sporu mal konanie v časti nároku žalobcu 1/ zastaviť. Priznaná nemajetková ujma dedičom žalobcu 1/ ani nemôže plniť svoj účel, ktorým je reparácia za citovú ujmu spôsobenú žalobcovi 1/. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 M Obdo 1/2008. Pri určovaní výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je potrebné zohľadňovať aj legislatívu, upravujúcu obdobné nároky. V slovenskom právnom poriadku nie je zákonom upravené právo pozostalým na náhradu nemajetkovej ujmy v prípade smrti blízkej osoby a z toho dôvodu je potrebné zohľadňovať existujúcu právnu úpravu, pokrývajúcu otázku, ktorá je predmetnému nároku čo možno najpodobnejšia. Takou právnou úpravou je Zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých predpisov. Poukázal tiež, že žalobcovia si neuplatnili svoj nárok voči osobe, ktorá zásah spôsobila v zmysle § 14 vyššie citovaného zákona. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Krajského súdu Košice sp. zn. 5Co/121/2022 zo dňa 15.6.2023, Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6MCdo/15/2012. Pokiaľ ide o výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, poukázal na rozhodnutia Krajského súdu v Nitre sp. zn. 9Co/367/2016, Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/352/2017, Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6Co/207/2018, 10Co/58/2019, 9Co/246/2018, 5Co/130/2019 a 7Co/61/2018. Rovnako vytýkal inú vadu rozhodnutia, a to nedostatočné a chybné odôvodnenie napadnutého rozsudku, keď v rozpore so zákonom súd prvej inštancie neuviedol, aké skutočnosti považoval za preukázané, ktoré za preukázané nepovažoval, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil. Navrhol napadnutý rozsudok zmeniť tak, že žalobu voči žalovanému zamietne a prizná mu nárok na náhradu trov konania.

3. Žalobcovia vo vyjadrení k odvolaniu, pokiaľ bolo namietané nedostatočné zistenie skutkového stavu o charaktere vzťahu medzi zosnulou a jej rodičmi, resp. dcérou - žalobkyňou v rade 7/ považujú za potrebné poukázať na zrejmu neaplikovateľnosť tvrdení žalovaného, uvedených v podanom odvolaní na skutočný stav konania a skutočné vyhodnotenie napadnutého rozsudku. Súd riadne uviedol dôkazy, na základe ktorých dospel ku skutkovým zisteniam, a ktoré taktiež riadne popísal, a ktoré ho viedli k rozhodnutiu. Samotné nevykonanie výsluchu žalobcov v rade 1/ a v rade 2/ neostalo v odôvodnení rozhodnutia nepovšimnuté, nevysvetlené a okolnosti, na základe ktorých urobil skutkové závery aj vo vzťahu k týmto stranám, v odôvodnení riadne popísal. Vo vzťahu k vykonaniu dokazovania o komunikácii cez aplikáciu SKYPE navrhovali vykonanie tohto dokazovania dopytom na prevádzkovateľa tejto služby. Aj k tejto otázke sa však súd v napadnutom rozhodnutí vyjadril a uviedol, že nepovažoval vykonanie takého dôkazu za účelné. Tento vzťah bol preukázaný aj iným spôsobom. Sú presvedčení, že žalovaný hľadá dôvody na odvolanie tam, kde v skutočnosti nie sú v celom kontexte napadnutého rozhodnutia. Súd rozhodnutím splnil všetky formálne predpoklady na riadne odôvodnenie rozhodnutia, tak aj materiálne rozhodol správne a riadne odôvodnil priznanie nárokov žalobcov v príslušnej výške podľa napadnutého rozhodnutia. Hodnota ľudského života je nevyčísliteľná a zásah do osobnostnej sféry žalobcov smrťou ich matky, sestry a dcéry sa len veľmi ťažko dá oceniť v peniazoch. Akákoľvek finančná kompenzácia je len symbolickým zmiernením skutočne spôsobených následkov. Predložili súdne rozhodnutia, ktoré majú tendenciu jednoznačne priznávať vyššie sumy odškodnenia nemajetkovej ujmy. K tomuto je potrebné poukázať aj na spoločenský vývoj, keď postupom času sa hodnota peňazí znižuje, a to obzvlášť v súčasnosti, kedy ekonomická inflácia dosahuje mimoriadne hodnoty. V tomto bode odvolania žalovaného nerozumejú, akým spôsobom mal súd aplikovať nesprávnu právnu normu, v tejto časti považujú odvolanie žalovaného za zmätočné, a tým úplne nedôvodné. Namietanie nedostatku príčinnej súvislosti považujú za úplne nedôvodné, za umelo a účelovo vykonštruované. Pre rozhodnutie o zodpovednosti určitej osoby za určité následky nemusí byť rozhodujúci výsledok trestného konania. V prípade trestného konania proti vodičovi, ktorý spôsobil smrť O. A., súd rozhodol o jeho vine len neprávoplatne, avšak preukázateľne nerozhodol o jeho oslobodení. Konštatovanie o zodpovednosti predmetnej osoby súd urobil na základe vykonaného dokazovania a okrem iného aj oboznámením obsahu trestného spisu vedeného proti tomuto vodičovi, ktorý bol k tomuto konaniu pripojený. Trestné konanie voči vodičovi bolo zastavené z dôvodu jeho smrti, obžalovaný sa ku skutku, ktorým spôsobil smrť O. A., priznal v prípravnom konaní a aj na hlavnom pojednávaní urobil vyhlásenie o svojej vine a odvolal sa len vo vzťahu k výroku o treste. Preto záver o zodpovednosti vodiča ako ho urobil súd v tomto konaní je absolútne správny a založený na vykonanom dokazovaní, a pritom aj v tomto smere

náležite odôvodnený v napadnutom rozhodnutí. Pokiaľ ide o priznanie nároku pôvodnému žalobcovi v rade 1/, že nárok patrí do dedičstva po ňom, žalovaný tu vychádza, že ide o vytvorenie práva z bezprávia. Nerozumejú, ako k takejto argumentácii žalovaný dospel. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch pôvodný žalobca v rade 1/ jednoznačne mal. Počas konania zomrel. Súd priznaný nárok pôvodne patriaci žalobcovi v rade 1/ tak mal plný podklad v práve a rozhodne nejde o nárok, ktorý by vyplýval z právneho úkonu, ktorý by nepožíval právnu ochranu. Bez ohľadu na vyššie uvedené považuje za potrebné poukázať na fakt, že o právnom nástupníctve ostatných žalobcov po žalobcovi v rade 1/ súd rozhodoval osobitným uznesením, proti ktorému bol prípustný opravný prostriedok, ktorý žalovaný nevyužil. Žalobcovia teda poukazujú právnu zásadu, v zmysle ktorej právo patrí len bdelym. Za súčasného procesného stavu nie je možné zvrátiť rozhodovanie súdu o nároku žalobcu v rade 1/ s jeho právnymi nástupcami – išlo by o popretie práva na spravodlivý súdny proces v podobe nerešpektovania právoplatného súdneho rozhodnutia. Pokiaľ ide o námietky ohľadne otázky výšky priznania odškodnenia, v nijakom prípade nemožno uvažovať o zákonnej úprave odškodňovania obetí trestnej činnosti zo strany štátu ako sadzobníku hodnôt zásahu do osobnostných práv poškodených, a preto je vylúčené hľadať analógiu medzi ustanoveniami tohto zákona a výškou odškodňovania zo strany osôb iných ako štátu. Rozhodovacia prax slovenských súdov vrátane najvyšších súdnych autorít neprístupuje k ohodnocovaniu zásahu do osobnostných práv strán sporu „tabuľkovým“ spôsobom analogickým použitím predmetných ustanovení uvedeného zákona. Pokiaľ by žalovaný poukazoval na nedostatok odôvodnenia napadnutého rozhodnutia v súvislosti s uvedenou argumentáciou per analogiam, treba zdôrazniť, že túto argumentáciu žalovaný nepoužil počas konania a ide o novotu v odvolacom konaní. Sám žalovaný nijakým spôsobom neupresnil, akým jeho podstatným argumentom sa súd nevenoval v odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Navrhujú napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

4. Žalovaný v replike zotrval na svojich odvolacích dôvodoch, pokiaľ ide o nedostatok odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, že sa súd nedostatočne vysporiadal s jeho námietkami o prededení nároku žalobcu 1/, s námietkou absencie základných predpokladov vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy nedostatočným preukázaním citových väzieb, s neprimeranou výškou priznaného nároku a nezohľadnenia iných foriem zadosťučinenia v zmysle civilných predpisov, okrem toho pokiaľ žalobcovia poukazovali na uznesenie č. k. 12C/19/2020-250, ktorým rozhodol o pokračovaní s právnymi nástupcami žalobcu v rade 1/, poukázal na to, že voči tomuto uzneseniu nebol prípustný opravný prostriedok a okrem toho, procesné rozhodnutie súdu o pokračovaní v konaní nie je spôsobilé priznať hmotné právo majetkovej povahy a ani zmeniť osobnostné právo na právo majetkové. Opätovne zdôraznil, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy je osobnostné právo, viažuce sa výlučne na osobu žalobcu v rade 1/. Žalobcovia vo svojom vyjadrení rozporujú právnu argumentáciu žalovaného ohľadne zohľadnenia existujúcej právnej úpravy pokrývajúcej obdobné situácie a považujú ju za novotu. S uvedeným sa nemožno stotožniť, nakoľko poukazovanie na právnu normu nie je prostriedok procesnej obrany. Súdna prax prijala zásadné kritériá, ktoré sú rozhodujúce pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy, a to na strane žalobcov Ad1) intenzitu vzťahu žalobcov so zomrelým, Ad2) vek zomrelého a pozostalých, Ad3) morálne zadosťučinenie a na strane pôvodcu zásahu, kedy je potrebné zohľadniť najmä Ad1) postoj pôvodcu zásahu (ľútosť, náhradu škody, ospravedlnenie), Ad2) dopad udalosti do sféry pôvodcu, Ad3) majetkové pomery pôvodcu. V odôvodnení napadnutého rozsudku rovnako absentuje aj právna analýza vyššie uvedených kritérií. Zotrval na svojom odvolacom návrhu.

5. Žalobcovia v duplike poukazovali na to, že pokiaľ žalovaný opätovne poukázal ohľadne preukázania citových väzieb medzi žalobcami a ich zosnulou dcérou, sestrou a matkou, sa žalovaný vyjadruje v tom smere, akoby jediným dôkazom bol iba ich samotný príbuzenský vzťah, čo však nie je pravda a súd v odôvodnení uviedol niekoľko aspektov, ktorými považoval citové väzby za preukázané. Čo sa týka „zmiznutej“ komunikácie prostredníctvom aplikácie SKYPE, sa v podanom vyjadrení žalovaný dokonca snaží navodiť dojem, akoby išlo o zámer žalobkyne v rade 7/ takúto komunikáciu zatajiť, pričom však prostredníctvom svojho právneho zástupcu uviedla, že komunikácia ostala uložená v staršom zariadení (tablete), ktoré je nefunkčné, avšak fyzicky ho má k dispozícii. Sama žalobkyňa pritom v tomto podaní súdu navrhla vykonať dokazovanie či už dopytom na poskytovateľa služby SKYPE, alebo aj znaleckým skúmaním tohto staršieho zariadenia – extrakciou dát na ňom uložených. Je tak evidentné, že žalobkyňa mala záujem na vykonaní tohto dôkazu. Majú za to, že celé vykonané dokazovanie dostatočne odôvodňuje záver súdu, vyjadrený v napadnutom rozhodnutí. K otázke preukázania zodpovednosti vodiča motorového vozidla poukázali na rovnaké skutočnosti ako vo vyjadrení k odvolaniu. Právo na ochranu osobnosti je osobnostným právom, avšak Občiansky zákonník (§ 15) priznáva aj možnosť

prechodu práva uplatňovať právo na ochranu osobnosti na príbuzných. Náhrada nemajetkovej ujmy už je nárokom majetkovým, o ktorej by nemala byť pochybnosť, či môže byť predmetom dedenia. Žalobcovia pritom poukazujú napr. na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR vo veci, kde Najvyšší súd SR vyslovil, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je právo majetkovej povahy (sp. zn. 2Cdo/194/2011, 5Cdo/278/2007). Nárok žalobcov v rade 1/ vznikol nezávisle od rozhodovania súdu, a teda sa nemôže v nijakom prípade stotožniť s argumentáciou žalovaného, podľa ktorej mal súd svojím rozhodnutím vytvoriť právo. Pokiaľ ide o námietku ohľadne výšky náhrady nemajetkovej ujmy, túto považujú za hmotnoprávnu otázku, a teda majú za to, že žalovaný sa mal tejto argumentácii venovať počas konania pred súdom prvého stupňa. Ani v replike žalovaný nespresnil svoje odvolacie námietky, týkajúce sa ním tvrdenej nedostatočnosti odôvodnenia napadnutého rozsudku, zotrvali na svojom odvolacom návrhu.

6. Krajský súd v Žiline ako odvolací súd (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie podala včas sporová strana proti rozsudku, proti ktorému je prípustné odvolanie (§ 355 ods. 1, § 359, § 362 ods. 1 CSP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) preskúmal rozhodnutie v intenciách § 379 a § 380 CSP a podľa § 389 ods. 1 písm. a/ CSP zrušil výrok II. napadnutého rozsudku a podľa § 389 ods. 2 CSP zrušil procesné uznesenie č.k. 12C/19/2020-250, ktorým rozhodol o pokračovaní s právnymi nástupcami žalobcu v rade 1/ a konanie o žalobe žalobcu v rade 1/ zastavil. Podľa § 388 CSP rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I. III. a IV. zmenil tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

7. Pokiaľ ide o výrok II., ktorým súd prvej inštancie rozhodol, že do dedičstva po J. B. patrí suma 20.000,- Eur titulom nemajetkovej ujmy, odvolací súd si v tomto osvojil závery Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 98/95 publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a Rozhodnutí súdov SR ako R53/1996, ktorý konštatoval, že právo na ochranu osobnosti je právo osobnej povahy, ktoré zaniká smrťou fyzickej osoby a neprechádza na dedičov. Preto ak žalobca v priebehu konania zomrie, súd konanie zastaví podľa § 107 ods. 1 OSP (v súčasnosti ustanovenie § 63 ods. 1 CSP). Osobám uvedeným v ustanovení § 15 Občianskeho zákonníka vzniká originálne právo na ochranu osobnosti smrťou fyzickej osoby, do práv ktorej bolo zasiahnuté. Obdobný právny názor bol vyslovený aj v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/54/99, 2Cdo/83/2015, 4Cdo/73/2019. Vzhľadom na uvedené odvolací súd zmenil výrok II. rozhodnutia súdu prvej inštancie tak, že konanie o žalobe žalobcu J. B., nar. X.X.XXXX, zomr. XX.X.XXXX, naposledy bytom C. XXX, na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 20.000,- Eur zastavil a zároveň zrušil procesné uznesenie č. k. 12C/19/2020-250 zo dňa 31.5.2023 v zmysle § 389 ods. 2 CSP, nakoľko voči tomuto procesnému rozhodnutiu nebolo prípustné odvolanie s poukazom na § 355 ods. 2 a § 357 CSP.

8. V súdnej veci je argumentácia odvolateľa založená v podstate na námietkach týkajúcich sa len výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, a to v kontexte odvolateľom prezentovaných kritérií pre jej určenie (vek zosnulej, neunesenie dôkazného bremena ohľadne preukázania silných citových väzieb medzi žalujúcou stranou a zosnulou). Okrem toho žalovaný navyš namieta i nedostatok (absenciu) jeho pasívnej vecnej legitímácie.

9. Odvolací súd vychádzal zo skutkového stavu ako ho zistil súd prvej inštancie. V konaní medzi stranami nebolo sporné, že dňa 5.3.2018 došlo k dopravnej nehode, pri ktorej utrpela O. A. (dcéra, matka a sestra žalobcov) úrazovo-krvácavý šok pri vykrvácaní do dutiny brušnej a okolia zlomením dolných končatín, ktorým zraneniam podľahla dňa 6.3.2018. Voči vodičovi G. N. sa viedlo trestné stíhanie, pričom rozsudkom Okresného súdu Námestovo sp. zn. 6T/135/2018 zo dňa 13.06.2019 bol odsúdený za prečin usmrtienia podľa § 149 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona. Z pripojeného trestného spisu vyplýva, že G. N. uznal svoju vinu na dopravnej nehode, tak v prípravnom konaní ako aj na hlavnom pojednávaní pred súdom, a pokiaľ podal odvolanie voči rozsudku Okresného súdu Námestovo, z ktorého dôvodu rozsudok nenadobudol právoplatnosť, odvolanie bolo podané iba čo do výroku o treste a nie do výroku o priznaní viny. Napokon však bolo konanie voči G. N. zastavené z dôvodu jeho smrti počas odvolacieho konania. Na vyslovenie zodpovednosti G. N. za spôsobenie dopravnej nehody, v dôsledku ktorej došlo k úmrtiu O. A., nie je rozhodujúci výsledok trestného konania. Súd prvej inštancie správne v bode 26. napadnutého rozsudku prijal záver, že zodpovednosť za spôsobenie dopravnej nehody je na strane vodiča G. N., ktorý mal svoje vozidlo poistené u žalovaného. Nevyslovil, že vychádzal z právoplatného trestného rozsudku, ktorým by bol viazaný (§ 193 CSP), ale oboznámil sa s obsahom trestného spisu a konštatoval zodpovednosť G. N.,

ktorý sám priznal svoju vinu tak v prípravnom konaní, ako aj pred súdom a odvolanie voči trestnému rozsudku podal iba do trestu. Z tohto dôvodu súd prvej inštancie správne prijal záver o pasívnej vecnej legitímácii žalovaného v bode 14. odôvodnenia napadnutého rozsudku, a s tým, že žalobcovia mali v zmysle § 15 ods. 1 Zákona o PZP právo domáhať sa náhrady nemajetkovej ujmy priamo proti poisťovateľovi. Z tohto dôvodu je odvolacia námietka žalovaného, že žalobcovia si neuplatňovali svoj nárok vo vzťahu k pôvodcovi dopravnej nehody, teda vodičovi G. N. neadekvátne. Okrem toho žalobcovia v rade 6/ a 7/ si v rámci trestného konania túto škodu voči vodičovi G. N. uplatňovali.

Čo sa týka pasívnej vecnej legitímácie žalovaného odvolací súd konštatuje, že táto je daná. Žalovaný sa stal nositeľom povinnosti na zaplatenie náhrady na základe skutočnosti, že s ním škodca uzavrel poistnú zmluvu a ich vzájomný právny vzťah je teda založený osobitným zákonom č. 381/2001 Z.z.. Pasívna vecná legitímácia žalovaného, ktorý je poisťiteľom škodcu a jeho povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch krytú povinným zmluvným poistením vyplýva z ustanovenia § 15 ods. 1 v spojení s § 4 ods. 2 písm. a) zákonom č. 381/2001 Z.z., a to s prihliadnutím na účel tohto zákona a zmysel uvedeného typu poistenia. Otázka pasívnej vecnej legitímácie poisťovne vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy vzniknutej titulom usmrtenia pri dopravnej nehode poisteného dopravného prostriedku bola vyriešená v rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu SR, ktorý konštatoval, že „pre posúdenie otázky pasívnej legitímácie poisťovne je rozhodujúce riešenie otázky, čo treba rozumieť pod pojmom škoda (použitým v ZoPZP – t.j. v zákone o povinnom zmluvnom poistení). Pre účely tohto zákona treba pojem škoda vykladať extenzívne v tom zmysle, že tento pojem zahŕňa aj nemajetkovú ujmu, ktorej náhrada patrí pozostalým (po blízkej osobe, usmrtenej pri dopravnej nehode v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla) z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv, spočívajúci v zásahu do ich práva na súkromný a rodinný život. Účelom poistenia za škody spôsobené prevádzkou motorových vozidiel je zmierniť dôsledky škôd, ku ktorým došlo v súvislosti s touto prevádzkou. Aj podľa dôvodovej správy k zodpovednostnému zákonu je usmrtenie pri dopravnej nehode najzávažnejším dôsledkom tejto udalosti. Pokiaľ podľa súdnej praxe usmrtenie pri dopravnej nehode vyvoláva nielen občianskoprávnu zodpovednosť za škodu, ale aj občianskoprávnu zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musí byť aj táto zodpovednosť predmetom poistného krytia“ (R 61/2018). Aktuálne ide o stabilne judikovaný záver, ktorý nebol v justičnej praxi doposiaľ prekonaný. Odvolací súd k tejto problematike uzatvára, že uvedené je v súlade s ustálenou súdnou praxou (R 61/2018, Rc 85/2021) ako i s judikatúrou Ústavného súdu SR (sp. zn. III. ÚS 666/2016 z 11.10.2016), tiež s rozhodnutiami Súdného dvora Európskej únie (C-22/12 Haasová, C-63/09 Axel Walz, C-277/12 Drozdovs). Podľa konštantnej judikatúry (Rc 85/2021) v spore o náhradu škody podľa zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sú pasívne legitímovaní poistený škodca aj poisťiteľ, pričom poškodený má možnosť voľby, či bude žalovať poisteného škodcu, alebo iba poisťiteľa, či poisteného škodcu a poisťiteľa súčasne.

10. Na základe nesporných skutočností sa odvolací súd stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, že boli splnené predpoklady vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 11, § 13 Občianskeho zákonníka, ktorými sú existencia ujmy (spočívajúca v zásahu do práva na ochranu osobnosti, konkrétne do práva na súkromie a rodinný život), porušenie právnej povinnosti, resp. protiprávny úkon (spočívajúci v konaní tretej osoby zodpovednej za narušenie osobnostných práv žalobcov) a príčinná súvislosť medzi touto ujmovou a protiprávnym konaním. V dôsledku uvedenej dopravnej nehody, zavinenej G. N. a spôsobenej motorovým vozidlom, ktoré bolo povinne zmluvne poistené u žalovaného, došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcov tak, že bola narušená celistvosť ich rodiny a bolo zasiahnuté do ich súkromného a rodinného života, pričom následky sú trvalé a neodstrániteľné, keď ochudobnenie žalobcov v citovej oblasti je nenapraviteľné. V danom prípade došlo k neoprávnenému zásahu do súkromia žalobcov, chráneného § 11 Občianskeho zákonníka, ktorého súčasťou je aj rodinný život, takže primeraným zadosťučinením v danom prípade je i náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Ak totiž medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy, vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie, resp. práva na rodinný život môže byť ďalšiemu účastníkovi vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá mu čiastočne alebo úplne bráni naplno naplňať jeho citové potreby, t. j. majetková ujma postihujúca inú ako majetkovú sféru osobnosti, sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj citová sféra.

11. Ako nedôvodnú vyhodnotil odvolací súd námietku týkajúcu sa nepreukázania silných citových väzieb medzi žalujúcou stranou a zosnulou. V súdnej veci žalobcovia dostatočným spôsobom existenciu

vzájomného blízkeho vzťahu medzi nimi a zosnulou preukázali a súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým zisteniam o dobrých rodinných a blízkych citových vzťahoch medzi žalobcami a nebohú. Uvedené bolo preukázané výpoveďami jednotlivých žalobcov, spoločnými fotografiami. Žalobkyňa v rade 2/ preukázala svoj zdravotný stav lekáskymi správami, z ktorého dôvodu sa ospravedlnila z účasti na pojednávaní a súd prvej inštancie vzhľadom na jej vek a zdravotný stav upustil od jej výsluchu, avšak vzťah medzi žalovanou v rade 2/ a nebohú potvrdili ostatní žalobcovia. Ohľadne komunikácie žalobkyne v rade 7/ s nebohú táto predložila len zmazanú komunikáciu a správu od správcu aplikácie SKYPE, že predmetná komunikácia sa nedá obnoviť, avšak zároveň tvrdila, že táto komunikácia ostala uložená v staršom zariadení (tablete), ktoré je nefunkčné a fyzicky ho má k dispozícii. Teda žalovaná v rade 7/ nemala inú možnosť preukázať túto komunikáciu, avšak ako už bolo vyššie konštatované jej vzťah s nebohú bol preukázaný aj výpoveďami ostatných žalobcov a fotodokumentáciou.

12. Vzhľadom k tomu, že právna úprava pri rozhodovaní o výške relatívnej náhrady neposkytuje súdu *expressis verbis* formulované kritéria pre jej vyčíslenie, je nutné prihliadať na kritéria, ktoré pre jej určenie možno vydedukovať z rozhodnutí tuzemských súdov. Jedná sa o kritéria, na ktoré je možné a zároveň nutné prihliadať, a to tak na strane poškodeného (pozostalej osoby), ako i na strane pôvodcu zásahu (osoby zodpovednej, škodcu).

Na strane poškodeného (pozostalej osoby) je významná najmä

- intenzita a kvalita jeho vzťahu s usmrteným: Pre určenie výšky tejto relatívnej náhrady je kvalita i charakter vzájomného vzťahu medzi pozostalou osobou a usmrtenou osobou kľúčová. Vzájomný vzťah je významný preto, že strata milovanej osoby zasiahne pozostalého neporovnateľne citlivejšie ako strata príbuzného, ku ktorému má vzťah neutrálny, či dokonca negatívny. Psychická bolesť zo straty veľmi blízkeho človeka je často vnímaná ako neznesiteľná, pociťovaná i fyzicky, obmedzujúca ostatné aktivity pozostalého, mnohokrát prerastajúca až do duševného ochorenia;
- vek usmrteného a vek pozostalých: Zohľadnenie veku usmrtenej osoby má zas diferencovať medzi jednotlivými prípadmi straty blízkej osoby, nakoľko inak je prežívaná strata dieťaťa jeho rodičmi, inak strata rodiča jeho maloletými deťmi, inak strata rodiča jeho plnoletými deťmi, a inak strata osoby dôchodkového veku jej vnúčatami. I keď strata rodiča predstavuje ujmu v každom veku, bude mať iný dopad na dieťa útleho veku, ktoré si stratu nie je schopné plne uvedomiť a iný dopad na dieťa školského veku, ktoré je na rodičovi citovo a existenčne závislé a iný dopad bude mať na dospelého jedinca, ktorý už nežije v spoločnej domácnosti s usmrtenými rodičmi a má svoju rodinu. Dôsledky pre maloleté dieťa vo veku, kedy zjavne potrebuje pre svoj zdravý vývoj oboch rodičov, sú neporovnateľné s dôsledkami na právach dospelého. Dôležitú úlohu hra aj pocit zodpovednosti rodiča za svoje deti. Stratu blízkej osoby v žiadnom z prípadov nemožno zľahčovať, ale len zvýrazniť osobitne závažný dopad straty v niektorých situáciách;
- existenčná a hmotná závislosť pozostalého na usmrtenej osobe: Niet tiež pochyb o tom, že strata osoby, na ktorej je pozostalý existenčne a hmotne závislý, sa negatívne prejaví (nielen, ale) aj vo sfére osobnostného prežívania;
- prípadné poskytnutie inej satisfakcie (ako napr. ospravedlnenie škodcu, správny postih škodcu, či jeho trestné odsúdenie), ktorá však obvykle sama osebe nie je dostačujúca, avšak jej poskytnutie môže mať vplyv na zníženie peňažnej náhrady;
- prítomnosť pozostalej osoby pri škodovej udalosti: Na strane pozostalej osoby je možné tiež zohľadniť, či bola očitým svedkom udalosti, pri ktorej bola jej blízka osoba usmrtená a či bola s jej následkami bezprostredne konfrontovaná.

Na strane osoby zodpovednej (pôvodcu zásahu, škodcu) je nutné prihliadať na

- celkový postoj zodpovednej osoby k škodovej udalosti (napr. prejavená ľútosť, ospravedlnenie adresované pozostalým, dobrovoľná náhrada škody pozostalým): Postoj škodcu môže podstatným spôsobom ovplyvniť vnímanie ujmy pozostalými, ústretové správanie, ospravedlnenie alebo prejavená ľútosť škodcu môžu zmierniť dopady nemajetkovej ujmy, naopak jeho ľahostajnosť, arogancia či vyjadrená bezcitnosť môže ujmu pozostalých osôb ešte prehĺbiť. Vo vzťahu k ospravedlneniu škodcu adresovanému pozostalým, odvolací súd vo všeobecnosti podotýka, že ide minimálne o elementárnu slušnosť a prejavenie ľudskosti a empatie, avšak vzhľadom na následok, ktorým je usmrtenie blízkej osoby, nemožno satisfakciu spočívajúcu v ospravedlnení a vyjadrení ľútosť považovať za dostačujúcu na zmiernenie nemajetkovej ujmy;
- dopad škodovej udalosti na duševnú sféru zodpovednej osoby;
- formu a mieru zavinenia zodpovednej osoby: Pokiaľ ide o formu zavinenia niet žiadnych pochyb o tom, že nedbanlivostné usmrtenie nemožno porovnávať s tým úmyselným, pri ktorom je rozsah

ujmy spôsobenej tak primárne poškodenému i sekundárne poškodeným väčší, nehovoriac o závažnosti takéhoto konania i potencialite zvýšiť útrapy a bolesť obeť i pozostalých;

-v neposlednom rade i existenciu a mieru spoluzavinenia usmrtenej osoby na škodovej udalosti; Najvyšší súd SR (R 29/2001) judikoval, že „samotná závažnosť ujmy vzniknutej v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti nie je jediným a výlučným kritériom pre určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pri určení tejto výšky súd musí prihliadnuť aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Tieto okolnosti môžu byť významné tak u osoby postihnutej, ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila.“

- majetkové pomery pôvodcu zásahu: V obmedzenom rozsahu treba prihliadať i na majetkové pomery pôvodcu zásahu, ktoré sú významné len z toho hľadiska, aby bola daná možnosť reálneho uspokojenia priznaných nárokov a aj v tom zmysle, aby uložená povinnosť nahradiť spôsobenú škodu nemala pre škodcu doživotné likvidačné následky a jeho majetkovou likvidáciou neznemožňovala mu viesť znesiteľný a ľudsky dôstojný život. Majetkové pomery osoby zodpovednej nie sú totiž rozhodujúcim hľadiskom pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy a tvoria len jednu z viacerých vyššie spomínaných okolností, na ktoré súd pri rozhodovaní prihliada. V záujme komplexnejšieho hodnotenia odvolací súd dodáva, že skúmanie a posúdenie pomerov osoby, ktorá je povinná nahradiť nemajetkovú ujmu, je v zásade akceptovateľné, ale nemôže byť smerodajným kritériom. Vo svojich dôsledkoch (ad absurdum) by takýto prístup totiž mohol viesť k neprípustnému záveru, že pokiaľ občianskoprávna sankcia za zásah do osobnostného práva zaťažuje majetnejší subjekt, je na mieste túto určiť vo vyššej sume. Zatiaľ čo v prípade subjektu s nízkym rozsahom majetkových hodnôt, je na mieste určiť skôr len symbolickú náhradu.

13. Odvolací súd pri určení výšky nemajetkovej ujmy v zmysle judikatúry európskeho súdu pre ľudské práva, prihliadal aj na výšku náhrady priznávanej vnútroštátnymi súdmi v iných obdobných prípadoch. Odvolací súd v tejto súvislosti príkladom uvádza rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 7C/276/2011-96 zo dňa 31. 05. 2012, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5Co/315/2012-125 zo dňa 26. 11. 2012, ktorým súd priznal náhradu nemajetkovej ujmy každému žalobcovi vo výške 10.000,- Eur, v dôsledku úmrtia ich matky pri dopravnej nehode. Rozsudkom Okresného súdu Martin č. k. 17C/9/2017-188 zo dňa 06. 07. 2018, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 8Co/39/2019-270 zo dňa 31. 01. 2020 súd priznal plnoletým deťom náhradu vo výške 4.000,- Eur v súvislosti s úmrtím ich otca pri dopravnej nehode s prihliadnutím na spoluzavinenie poškodeného v rovnako rozsahu ako vodiča motorového vozidla (vedenie bicykla pod vplyvom alkoholických nápojov). Rozsudkom Okresného súdu Žilina č. k. 17C/74/2019-133 zo dňa 07. 12. 2020, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 8Co/91/2021-212 zo dňa 17. 12. 2021, bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy manželke manžela usmrteného pri dopravnej nehode vo výške 20.000,- Eur a plnoletým deťom vo výške 7.500,- Eur (pričom jedno z nich pracovalo v Rakúsku). Rozsudkom Okresného súdu Nitra sp. zn. 14C/287/2013, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 9Co/267/2016 zo dňa 11. 05. 2016, bola žalobkyni priznaná titulom nemajetkovej ujmy suma 10.000,- Eur v súvislosti so smrťou jej otca pri dopravnej nehode a žalobcovi 2/ ako maloletému vnukovi suma 3.000,- Eur, rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 16C/627/2015, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 25Co/214/2016 bola žalobcom ako dospelým synom priznaná nemajetková ujma v sumách 9.000,- Eur, 5.000,- Eur, 4.000,- Eur v súvislosti so smrťou ich otca pri dopravnej nehode, rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 8C/21/2014 zo dňa 24. 11. 2015, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23Co/337/2016 zo dňa 28. 11. 2016, bola žalobcovi 2/ a 3/ každému (dospelému) priznaná suma 7.500,- Eur ako nemajetková ujma v súvislosti so smrťou ich otca pri dopravnej nehode. Rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 8C/21/2014-182 zo dňa 24. 11. 2015, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23Co/337/2016 zo dňa 28. 11. 2016 a v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/206/2017 zo dňa 27. 02. 2018 bola priznaná nemajetková ujma plnoletým deťom po 7.500,- Eur, rozsudkom Okresného súdu Žilina č. k. 42C/37/2017-86 zo dňa 27. 03. 2018, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6Co/184/2019 zo dňa 27. 05. 2020, v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/162/2021 zo dňa 27. 10. 2021 bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 7.500,- Eur plnoletému a maloletému dieťaťu pričom títo s poškodeným dlhodobo nebývali v spoločnej domácnosti, stretávali sa s ním v obmedzenom rozsahu, rozsudkom Okresného súdu Levice sp. zn. 13C/147/2013 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre z 12. júla 2018 sp. zn. 9 Co 372/2017 a uznesenia Najvyššieho súdu SR sp.zn. 4Cdo/108/2019 z 29.4.2020 bola rodičom priznaná suma po 10.000 Eur a sestre 5.000 Eur nemajetkovej ujmy v súvislosti s úmrtím dcéry a sestry pri dopravnej nehode, rozsudkom Okresného súdu Ružomberok č.k. 2C/137/2009 z 7.9.2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 7.6.2017 bola manželke priznaná suma

10.000 Eur a dospelý deťom po 5.000 Eur nemajetkovej ujmy v súvislosti s úmrtím manžela a otca pri dopravnej nehode, rozsudkom Okresného súdu Námestovo č.k. 1C/24/2017-164 z 20.10.2020 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 27.5.2022 bola manželke priznaná suma 25.000 Eur a dospelým deťom (s pobytom v zahraničí i na Slovensku) po 8.000 Eur a dcére žijúcej v spoločnej domácnosti a študentkou 10.000 Eur nemajetkovej ujmy v súvislosti s úmrtím manžela a otca pri dopravnej nehode, rozsudkom Okresného súdu Revúca č.k. 6C/89/2016-144 zo dňa 13.04.2017 v spojení s Krajským súdom Banská Bystrica č.k. 17Co/352/2017 z 15.8.2018 bola rodičom priznaná suma po 8.240 Eur a bratovi 4.120 Eur nemajetkovej ujmy v súvislosti s úmrtím dcéry a sestry pri dopravnej nehode, ktorá s nimi už 1,5 roka nežila v spoločnej domácnosti, rozsudkom Okresného súdu Martin č. k. 6C/16/2017-198 zo dňa 6. marca 2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu Žilina č.k. 6Co/207/2018 z 31.1.2020 bola rodičom priznaná suma po 8.000 Eur a bratom po 3.500 Eur nemajetkovej ujmy v súvislosti s úmrtím syna a brata pri dopravnej nehode, rozsudkom Krajského súdu Žilina sp.zn. 10Co/58/2019 z 30.10.2019 bola dcéram priznaná suma po 5.000 Eur nemajetkovej ujmy v súvislosti s úmrtím matky pri dopravnej nehode, ktoré s ňou nežili v spoločnej domácnosti a mali založené vlastné rodiny, rozsudkom Krajského súdu Žilina sp.zn. 7Co/61/2018 z 23.5.2018 bola manželovi priznaná suma 12.000 Eur a maloletým deťom po 7.000 Eur nemajetkovej ujmy v súvislosti s úmrtím manželky a matky pri dopravnej nehode.

14. Aj podľa odvolacieho súdu v danom prípade nepochybniteľne došlo k zásahu do osobnostných práv alebo aj jej rodiny v tej najhoršej možnej intenzite, keď zásah nie je možné odčiniť len ospravedlnením či prinavrátením do pôvodného stavu. Odvolací súd nepochybuje o tom, že nečakaným šokujúcim úmrtím blízkeho príbuzného žalobcov došlo k závažnému zásahu do ich osobnostných práv (práva na súkromie a rodinný život), žalobcovia sú nepochybne zasiahnutí stratou dcéry, matky a sestry, keď v konaní bolo preukázané, že pred nehodou rodina alebo jej žila usporiadane, harmonicky, bola citovo navzájom previazaná a súdržná. Strata člena takejto rodiny predstavuje nenávratnú deštrukciu medziľudských väzieb, vytvárajúcich základ rodinného života. Z uvedeného dôvodu odvolací súd ako nedôvodnú vyhodnotil námietku žalovaných o nepreukázaní takeého zásahu do práva na súkromie, ktorý by odôvodňoval poskytnutie satisfakcie vo forme peňažnej náhrady. V prípade úmrtia rodinného príslušníka ide o najhoršiu možnú intenzitu zásahu do osobnostných práv nielen alebo aj jej rodiny, o to viac, ak v rodine alebo jej boli dobré rodinné vzťahy, ktoré príslušníci rodiny pravidelne udržiavali.

15. Vychádzajúc preto zo skutočností zistených dokazovaním okresného súdu a vzhľadom na stanovené kritéria sa odvolací súd vo vzťahu k žalobkyni v rade 2/ (matke), ktorej nebohá poskytovala v jej vysokom veku starostlivosť a vo vzťahu k žalobcom v rade 6/ a 7/ (deti alebo jej) priznal nemajetkovú ujmy v rozsahu 8.000 Eur. Nebohá v čase úmrtia bola vo veku 65 rokov a i keď mala samostatnú domácnosť, zabezpečovala starostlivosť žalobkyni v rade 2/, niekedy u nej i prespávala. U žalovaných v rade 6/ a 7/ ide už o plnoleté deti alebo jej a je nepochybné, že strata rodiča vo veku plnoletosti má iný rozmer ako v maloleposti, keď dieťa je citovo závislé na svojom rodičovi. Neznamená to však, že dospelé deti prestali mať vzťah k svojim rodičom úplne. Odvolací súd majú za preukázané, že medzi žalobcami v rade 6/ a 7/ a nebohou bol vrúcny rodičovský vzťah, i keď títo už boli plnoletí a žalobkyňa v rade 7/ žije v Čechách, avšak tieto viedli spolu telefonickú komunikáciu, navštevovali sa, boli spolu na dovolenke. Avšak priznaná výška nemajetkovej ujmy súdom prvej inštancie nebola primeraná vychádzajúc z vyššie uvedeného, a preto im priznal túto ujmu každému vo výške 8.000 Eur. U žalobcov v rade 3/ až 5/ ide o súrodenecký vzťah, ktorý bol dobrý, navzájom sa stretávali, avšak s prihliadnutím na ich vek, vek alebo jej, a to že každý z nich má založenú vlastnú rodinu, odvolací súd dospel k záveru, že primeraná nemajetková ujma v ich prípade je 2.000 Eur.

16. Vzhľadom na všetky okolnosti prípadu, aj s poukazom na vyššie uvedenú rozhodovaciu činnosť súdov v obdobných veciach, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I., III. a IV. zmenil tak, že žalobcom v rade 2/, 6/ a 7/ priznal každému nemajetkovú ujmu vo výške 8.000 Eur a žalobcom v rade 3/, 4/ a 5/ vo výške 2.000 Eur. Vo zvyšnej časti žalobcu žalobcov zamietol.

17. Nakoľko odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie vo veci samej, podľa § 396 ods. 1,2 CSP nanovo rozhodoval o trovách konania aplikáciou ustanovenia § 255 CSP, podľa ktorého súd prizná náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

Pri rozhodovaní o trovách konania odvolací súd zobral zreteľ na skutočnosť, že úspech žalobcov v konaní je závislý iba od úvahy súdu. Civilný sporový poriadok nemá ustanovenie obdobné ustanoveniu § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. 06. 2016 (ďalej OSP), ktorá sa uplatňovalo ako lex specialis vo vzťahu k § 142 ods. 2 OSP. Na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy nová

právna úprava už neobsahuje tri špeciálne skutkové podstaty (§ 142 ods. 1, 2 a 3 OSP), ale len dve (CSP). Na prvom mieste je zásada úspechu a v prípadoch, keď mala strana sporu vo veci úspech len čiastočný, platí pravidlo obsiahnuté v § 255 ods. 2 CSP (pomer úspechu). Zásadu úspechu vo veci teda treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu. V týchto prípadoch nepôjde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Žalobcu totiž nemožno zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu. Keďže žalobcovia mali v danej veci plný úspech čo do základu uplatneného nároku a súčasne výška plnenia, vyplývajúca z ich procesného úspechu, závisela výlučne od úvahy súdu, je možné považovať ich za plne procesne úspešných podľa § 255 ods. 1 CSP, preto im súd priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

18. Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§ 419 CSP)

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. (§ 420 CSP)

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). (§ 421 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 CSP)

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde. (§ 427 ods. 1 a 2 CSP)

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému

rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 CSP)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. (§ 429 CSP)

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 430 CSP)